

Etnološka pot – rudarska kolonija Fani.
Foto: Ivanka Počkaj, Trbovlje, 27. 3. 2008

Se nihče ne drži za gumb?
Foto: Ivanka Počkaj, Trbovlje, Rudarska kolonija Žabja vas, 27. 3. 2008

RAJŽA V ZASAVJE

27. marca 2008 je Slovensko etnološko društvo organiziralo rajžo v Zasavje. Udeležence je v Zasavskem muzeju Trbovlje zjutraj sprejela kustosinja etnologinja Jana Mlakar Adamič, ki nam je ob kavi in rogljičku orisala delovanje muzeja na območju občin Trbovlje, Hrastnik, Zagorje in Litija. Leta 1951 ustanovljeni muzej NOB se je leta 1986 preoblikoval v splošni muzej, kar je zaposlene tudi spodbudilo v širše sodelovanje z domačini, saj so potrebovali predmete za svojo razstavno dejavnost. Stalna razstava Srečno ... Črne doline tako stoji v muzejskih prostorih od leta 2001 in je zanj ustanova tudi prejela občinsko nagrado. Poleg drugih razstav Zasavskega muzeja Trbovlje in od leta 1977 njegove izpostave Muzeja Hrastnik je Jana Mlakar Adamič predstavila še delo v okviru študijskih krožkov in Univerze za tretje življenjsko obdobje ter nas seznanila s kulturno-zgodovinskim ozadjem razstave Srečno ... Črne doline, ki smo si jo nato tudi ogledali. Sledil je individualni ogled razstave Stojana Batiča – Rudarski ciklus in vodeni ogled gostujoče razstave Muzeja Kočevje Edina tema je neznanje, nato pa smo se obloženi s podarjenimi knjigami odpravili po etnološki poti med rudarskimi kolonijami.

Pot smo začeli na njenem siceršnjem koncu in Jana Mlakar Adamič nam je spotoma nizala drobce iz zgodovine in sedanjosti bivanja v stanovanjih, velikih od približno 30 kvadratnih metrov do še enkrat toliko, z vsaj v preteklih desetletjih skupnimi pečmi za peko kruha, drvarnicami in s kletmi ter pogosto z ohišnicami. Ustavljali smo se predvsem ob posameznih pojasnjevalnih tablah, namenjenih individualnim sprehodom skozi različne kolonije, ter spotoma videvali tudi vhodne jaške v rudnik, nanizane po naselju, zaradi katerih je bila pot rudarjev na delovno mesto kar se le da kratka in z njo niso izgubljali ne časa ne denarja. Zanimivo je bilo po infrastrukturni opremljenosti primerjati rudarska in stanovanja de-

lovodij oziroma upravnikov, obenem pa slediti propadajočim tehnološkim ostankom rudarjenja po naselju.

Vsekakor najbolj zanimiv, vsaj meni osebno, je bil zaključni, sicer začetni del etnološke poti – ki pa smo si ga ogledali šele po premoru s »knapovskim« kosilom – rudarski stanovanji iz 20. in 60. let 20. stoletja. Gre za obnovljeni stanovanji v koloniji Njiva, kjer so nas s kavo in prigrizkom po kosilu (!) pričakali člani Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki muzeju pomagajo tudi pri njegovih pedagoških dejavnostih.

To je bilo v Trbovljah tudi zadnje dejanje tistega dne, saj je sledil ogled izpostave oziroma Muzeja Hrastnik, kjer smo si individualno ogledali kulturno-zgodovinsko razstavo o občini Hrastnik Znamenja ob poti, rekonstrukcijo šolske učilnice (v okviru podzbirke Šolstvo v Zasavju), v kateri potekajo učne ure, podzbirko Druga svetovna vojna in od leta 2002 postavljena razstavo Lutke in lutkarji z zbirko igrač. Sploh slednja je zanimiva zato, ker so po 30. letih, odkar so domačini prenehali s svojo lutkarsko dejavnostjo, to ponovno sprožili, tako da muzej za napovedane skupine lahko deluje tudi kot začasno gledališče, kjer domačini uprizarjajo igre predvsem z marionetnimi pa tudi ročnimi lutkami. In podstrešni prostor razstave o lutkah in lutkarjih je tako v okviru tokratne rajže postal tudi prizorišče srečanja s posameznimi lutkarji, s pomočjo katerih smo lahko tudi sami preizkusili, kako težka je marioneta in koliko vadbe bi še potrebovali, da bi jo naučili vsaj hoditi. In nato z domačini pot zaključili ob pivu.

* Dr. Mateja Habinc, univ. dipl. etnol. in kult. antropol., docentka na Fakulteti za humanistične študije, 5000 Koper, Tišov trg 5. E-naslov: mateja.habinc@guest.arnes.si